

Pasvalio Šventė

LPS PASVALIO TARYBOS LEIDINYS

Nr. 6

1989 m.
spalio
17 d.

Kaina
20 kap.



BALTIJOS KELYJE

„Baltijos kelyje milijonai Lietuvos, Latvijos, Estijos žmonių susijungę rankomis, sirdimi trokšdami Dievo palaimos, vienybės taikos ir nepriklausomybės Dieve, laimink mus visus per šiuos šventus kryžlius“. 1989. 08. 23. — 1989. 09. 28. Pasvalys.

Baltijos kelio kryžių slėnyje pasvaliečių kryžiui aukojó ne tik Pasvalio tikintieji, bet ir Pasvalio bendrijos kraštiečiai, dalyvaudami kraštiečių dienose, labdaros koncerte. Kryžiaus pastatymu rūpinosi „Carito“ pirmininkė Ona Ratkevičienė. Sventinimo apeigose tikintieji kalbejo apie tautos ateitį.

P. Zvaginto nuotr.

Į pagalbą pasvaliečiams

Pasvalio kraštiečių bendrijos iniciatyva į Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininką Vytautą Sakauską kreipėsi TSRS liaudies deputatai Vitas Tomkus, Virmantas Velikonis, kraštiečiai Romualdas Ozolas, TSRS liaudies deputatas, LTSR AT deputatas, Algimantas Čiupliškis, LTSR AT deputatas, rašytojai Mykolas Karčiauskas ir Kazys Saja, mūsų deputatas LTSR Aukščiausiojoje Ta-

ryboje Vytautas Jonas Kuzma ir Juozas Jarašūnas. Rinkėjų ir visuomenės vardu, Pasvalio kraštiečių bendrijos Vilniaus klubo vardu kreipimesi rašoma:

„Esame susirūpinę nešemininkisku, tiesiog nusikalstamu rajono miškų niokojimu, kuris prasidėjo poto, kai Pasvalio miškų ūkis tapo Panevėžio, o vėliau Biržų miškų ūkio pramonės gamybinį susivienijimų filialu. Situacija šiuo metu kritiška, ir tam, kad būtų

išsaugota esamų miškų funkcinė paskirtis, ši klausimą neatidėlioja reikia spręsti taip, kad miškai turėtų patikimą šeimininką. Tuo klausimu Pasvalio rajono vadovybė, rajono Liaudies deputatų tarybai nusprenodus, kreipėsi į Miškų ūkio ministeriją dėl Pasvalio miškų ūkio atkūrimo. Mes gi savo ruožtu kreipiamės į Jus, tikėdamiesi Jūsų pritarimo ir paramos. Visos ligšiolinės Pasvalio

rajono deputatų, visuomenės, Sajūdžio tarybos pastangos buvo nevaisingos“.

Sis kreipimasis papildytas specialistų pažyma apie padėti rajono miškuose.

P. S. Į pagalbą pasvaliečiams atėjo ir „Mūsų gamtos“ žurnalo korespondentas Feliksas Žemulis. Devintame žurnalo numerijoje skaitykite jo straipsnį „Kodėl sukilo kolonija“, prasidedantį LPS Pasvalio grupės steigiamojo susirinkimo rezoliucija, pareiškiančia protestą Biržų miško pramonės ūkiui, neukiškai kertančiam Pasvalio rajono miškus.

MEDINIS VARPAS

Taip taip, neapsirkta, jis visas netgi iš grynmedžio. Atliekų vardu sukišant tų eglį, dar pušų ir uosių kokį šimtą tūkstantelių kubų. Neregėtai stulbinanti mekyna išėjo. Kabaruojā jisai paradiškiausiaame kanalu — vieškelį — valksmų susikirtime ir ne kokiamė miškapalaikye, o garsi nuo seno senmedžių gироje. Bet va, geidžiamų ovacijų nėra. Nepadeda išgauti gausmą nei sotumu uzurpuotujų kinkčiojimai, nei miškakirčių žūtimi pelnomas raudonis, anei pogrindžio pirtyje muilinama grietinėlė. Galų gale kulto fone demokratikai nuspresta: varpo šerdis visų kalčiausia. Neišzvimbėja ir tiek. Net „Napoleone“ tajį bambalą brinkinus, sekretoriato atokaitoje brandinus — jokios dorybės! Antras dešimtmetis šitaip. Giria skersai išilgai kaip kiauras rėtis, o triumfas — nusipelniusio naktipuodžio lygyje. Tiesa, kabinetų tyru sląptybėse skimbičioja išganingasis garsas, kai abu labu tokiu susidaužia. Tačiau prakeikimas, vos tik užrakinė cemnokulyje žvaigždėtajį turinį, velniava dar begėdiškiau žargstosi. Importinių traktorių galia kaktą link sėdmenų traukia. Stop, neraliuotas tvariny! Miško nepagailėjau, „Vologos“ bagažinę važtomis į beviltišką ministeriją sudėvėjau, o tu, Varpe? Lyg nelaboj, gauto su pastaraisiais miškais, užrištas...

Klaust nereikia — kiek štai gali tėstis. Kumštis perkūnu suko stalą ir aibės vyr. vyr. vyr. bloknotuose susiraite komanda: „Užteks! Tuoj pat, paskučiausiajį kartą įsakau pritaikyti mano kirviui okupuotus... įspipiršusius į mano globą (tarta su pasigardžiavimu glosant pakilujį pilvuką) miškus, kad... Ar spėjate užsiarašyti, snaudaliai? Kartoju: kad ma-no var-pa... Rašyti didžiosiomis raidėmis, kiek dar reikės kartoti. Kad

MA-NO VAR-PA visa Europa užgirstu. Taškas. Kam kas neaišku?

Pasigirsta ne visai plonu balseliu: „O truk-k-k-dančius ar taip pat tamtos visagaliu kirviu skapin-ti-ti?“

— Raktininkė. Kodėl za-iko protas ne mano seife.

Aiškiau už dieną liko. Valdiškai smukę į personalius autoratus pasklidu paukščių giraitėmis visi, kam šilta būti begalviu, seifiniu. Varpo garsą daryti. Pasukui juos — ypatingos paskirties anonimai: pakuotojas (šefo), kelniakėliai (aišku, ne savų), antausių priemėjas. Negi rizikuos algos pariebinimą prarasti. Vienas per kitą griozdėsi per pūdomas medgriuvas, keturkampino medynus, brovėsi su beprotiškomis trasomis, pelkėjančiomis biržių plynėmis, absolučiai visur ir be mažiausios išimties vienintelio kurpalio valksmais. Kolėi suplukę ir dvasios netekę išganymą surado. Neapglėbiamus medžius, mielojo mūsų Antano Mažylia krikštytus Muravjovo pušimis...

O toliau. Miškas trumpai drūtai prabilo. Dūžis ir... agonija. Varpas kelmų jūroje ēmė kunkulus mušti. Iš griūvančios varpinės išniro hominidas, nusipurtė trėšėnas ir kariškuoju kuldi-buldi patraukė į... tribūną. Fantazija. Taip, bet sielą į skrybėlę iškeitus kilmės ištakose atsiduriama. O tada — tikslas pateisina priešmones ir nieko tokio visų akivaizdoje patyciomis, melu ir klastote tuštintis... Šitaip atsitikus, kultūra užduoso po keliagubu smogu. Protingų kalbų mylėtojas, keista, neteko amo. Ačiū. Nėra to blogo, kas neišeitų į gera. Gamtiškosios šventės žmonės betarpiskai pajuto, kokia munduro išnara šventvagiškai gožia karališkųjų mūsų laukų karūnuotąsias giružes.

Benevytas LIEPA

LKP REALYBĖ LIETUVOS

„Niekas neturi teisės pasmerkti kitos ideologijos žmogaus, bet turi ieškoti kelių, padedančių atsistoti ant kojų ir pažvelgti tiesai į akis“ — rašė A. Maceina. Diskusijoje dėl būsimo Lietuvos Komunistų partijos statuso pirmiausia reikėtų vadovautis šia nuostata. Šiandien turime realią ga-

limybę blaiviai įvertinti praeities kelius ir klystkeilius, pasiekimus ir kančias.

Ar gali dabartinė TSKP Lietuvoje be jokių sukrėtimų pereiti į LKP statusą? Manyciau, kad ne. Dabartinėje situacijoje TSKP pas mus turėtų subyrėti mažiausiai į keturias dalis.

Pirma — tai partijos na-

Stepas RIMKUS

Joniškėlio technikumo dėstytojas

riai, aktyviai vykdę genocidą, organizavę trėmimus, žudymus. Juos salygiškai galime pavadinti kruvinaisiais. Jiems nereikalingas tautos atgimimas, jie neis i Lietuvos Nepriklausomybę, įnirtingai prieinsis.

Antra — tai žmonės, kurie vedė mus į „šviesulystojų“. Tai valdančiosios kastos aparatas, ideologinis stagnacijos ruporas. Jie šiandien pripažista suklydę

ir kviečia susikabinus už rankų vieningai eiti į Lietuvos suverenitetą TSRS sudėtyje. Ar tai kelias, ar noras išlikti valdančiųjų klasėje ir toliau diktuoti savo valią? Ar eisime pasukui šitą partiją? Pagalvime.

Trečioji partija — tai ūkiniai vadovai, darbų organizatoriai, veiklos žmonės. Jie galbūt vadovavosi profesoriaus P. Vasinausko

1951 metais spalio 2 d. Petras Sketeris iš Nareiko nių kaimo su žmona, dviem dukrytėm ir sūneliu buvo ištremti į Tomsko sritį.

— Siaubą kelia begalybės kapų tū, kuriems nebebuvo lemta pamatyti Lietuvos, — pasakoja Irena Sketerytė - Bakūnenė. — Tarp jų ir mano tėvelis, miręs taip pačiais 1951-aisiais, ir dukrytė Laimutė, gimusi tenai. Kadangi aš ištiekėjau tremtyje už tokio pat likimo tautiečio Algio Bakūno, ten gimė ir trys mūsų vaikučiai: Nijolė, Vytukas ir Laimutė.

1976 metais su sūneliu Vytuku buvom aplankytinę kapą. O dabar parsivežiau juos į šventą Lietuvos žemę. Švobiškio kapinėse te-pailsi tėvelis, teseka anūkėlei pasakas apie mūsų gražią Tévynę, kurios ji neturėjo laimės pamatyti.

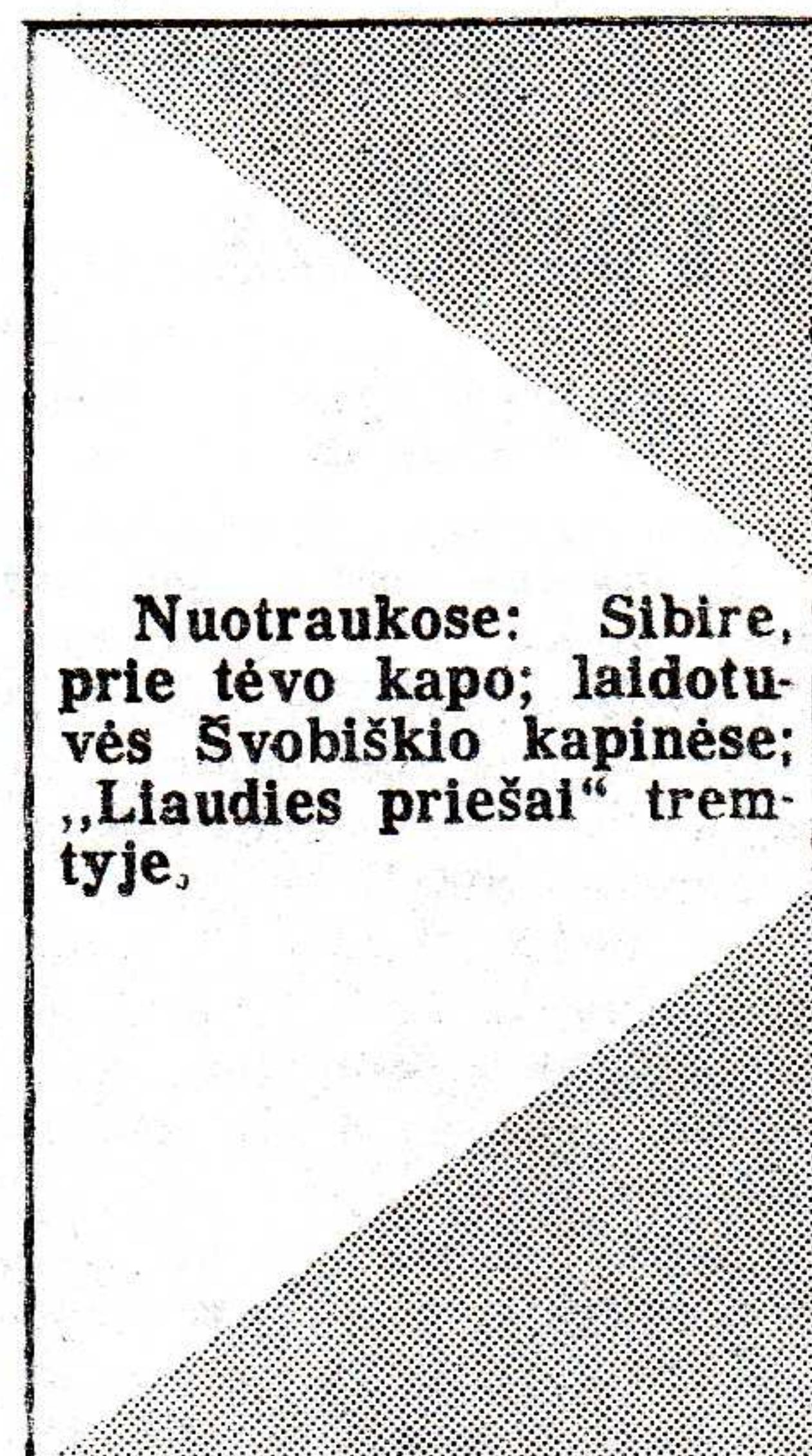
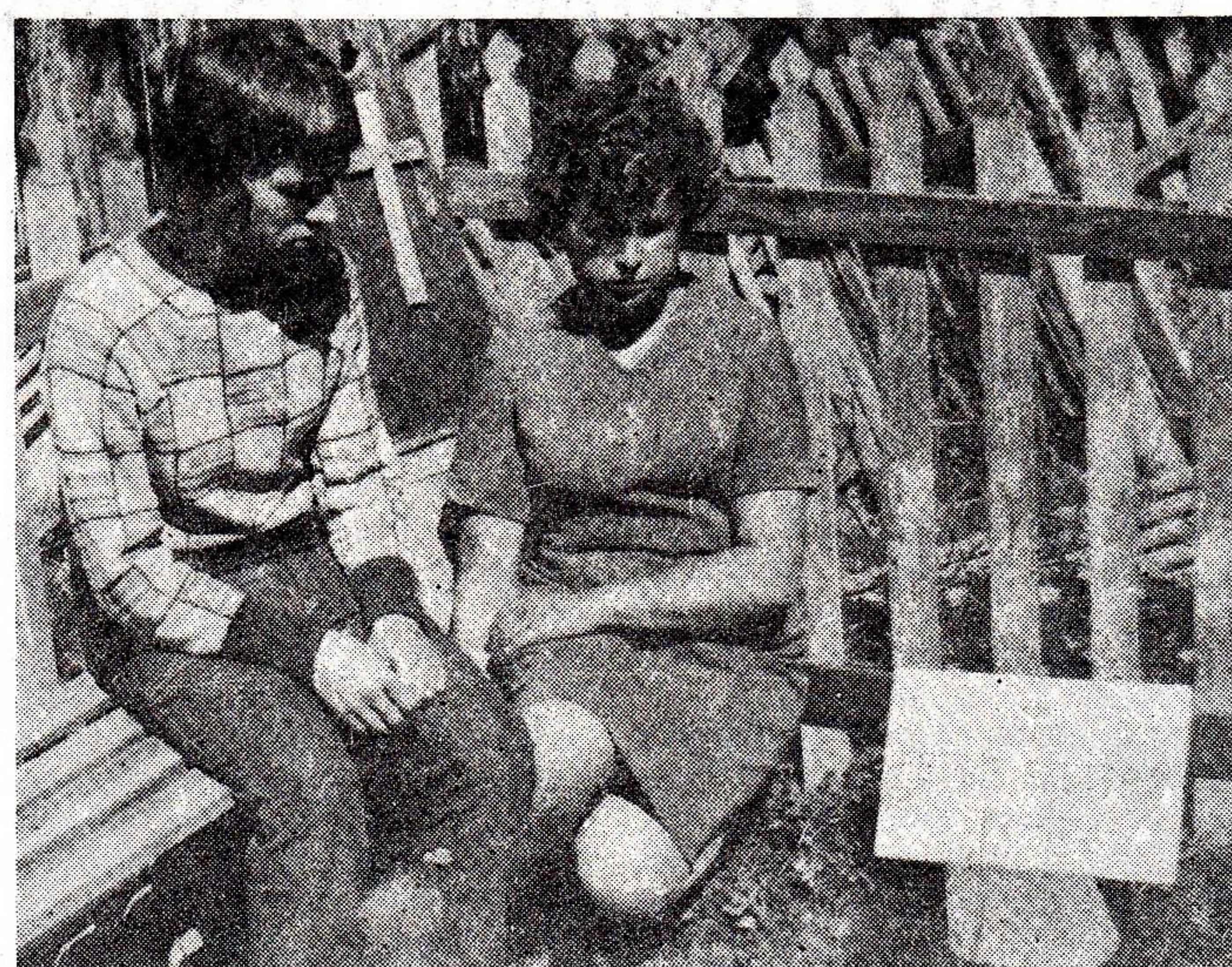
Baisi buvo tremtinių dalia. Viena moteris nuo Pušaloto, pavarde Lelienė, išprotėjo. Su mumis buvo kūdikio laukianti moteris su trimis mažais vaikučiais. Visi trys per savaitę mirė. Kaip ji raudojo, šaukdamas: ką man vyras pasakys, kad aš neišsaugoju vaikučių! (vyras buvo likęs Lietuvoje). Aš nužudžiau juos, šaukė ji, nebesuprastams, kad reikia kaltinti ne save, o santvarką, atnešusią Lietuvai tokias kančias.

Išlikti padėjo kantrybė ir Tévynės meilė. Néra mūsų širdyse kersto, tik norime, kad daugiau gerumo būtų šiandien, siekiant Lietuvos nepriklausomybės.

Jonas DRABIŠIUS
Joniškėlis

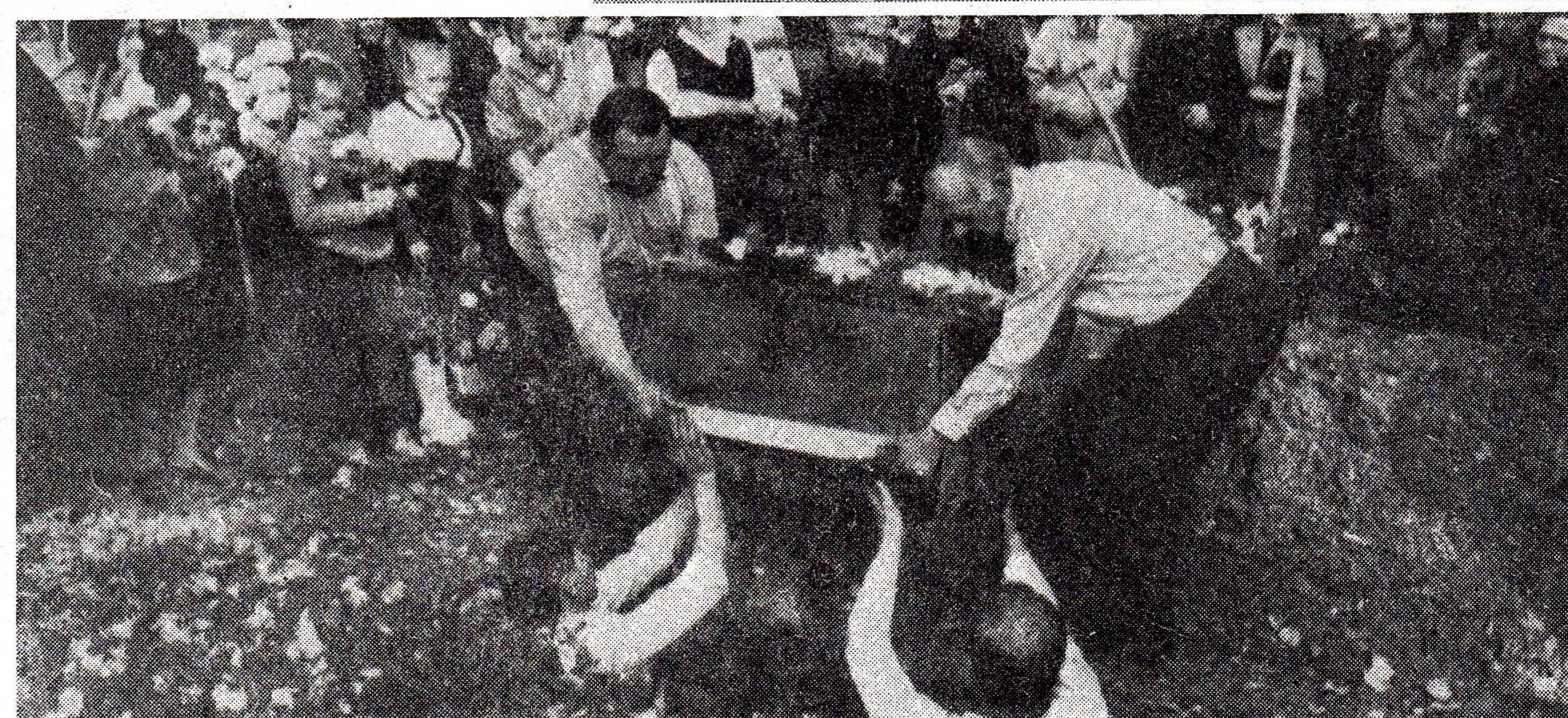
pamokymu: „Vyrai, stokite į partiją, nes stribai išnaikins Lietuvą“. Reikėjo kažkam dirbtį, vadovauti sugriautam ūkiui, atstatyti pramonę, o be partinio bilieta rimtesnių pareigų užimti nebuvo galima. Taip raše žmonės pareiškimus, nešiojo jiems nereikalingą partinį bilieta ir kantriai dirbo savo tiesioginį darbą.

Ketvirtoji partija — tai Kompartijos balastas. Buvo reikalingi žmonės, kurie davus ženklą sušuks „valio“, pakels ranką, statistikoje atstovaus darbo liaudžiai. Tai žmonės, kurie, gražiau pakalbinti, pama-



SUGRIŽO

GIMTINĘ



sinti kokių nors buitinių privilegijų, ištos į bet kokią partiją. Jie pertvarkoje lemiamo vaidmens nevaidina, tačiau sudarydami agresyviai paklusniją daugumą, gali pasukti reikalų sprendimą į bet kurią pusę.

Kai klausiamė, ar mes norime suverenios Lietuvos Komunistų partijos, pirniausia turime žinoti, kuri iš šių keturių jos dalių neeiliniame partijos suvažiavime paims viršu. Juk suvokiame, kad LKP statusas turi ne deklaruoti jos lietuvišką vardą, o daugumai priimtiną veiklos kryptį. Keletą jos bruožų norėčiau

apibūdinti.

Pirma, Kompartija neturi remtis dogmomis.

Antra, Kompartija neturi tiesiogiai valdyti valstybę.

Trečia, pripažistama daugpartinė sistema ir visų partijų lygybė.

Ketvirta: ateityje kitos valstybės partijos egzistavimą Lietuvoje (pavyzdžiu, TSKP) laikyti negalimu.

Penkta, valstybės sau-gumo komitetas turi ginti valstybę, o ne valdančios partijos interesus.

Šešta: nepritariu siūlymams, kad partija turi pašalinti iš savo gretų jau mi-

rusius susikompromitavusius veikėjus. Nepartinių bendriją — ne šiukšlynas, į kurį galima viską išmesti. Komunistai nusikaltėliai — jų istorija, jos „turtas“.

Septinta: pereinamuoju laikotarpiu partijos nariams paliekama teisė laisvai apsispręsti narystės klausimu.

Manyčiau, kad kiekvieno Lietuvos gyventojo širdyje ras atgarsį tų partijų idėjos, kurios nuo šiol vadovausis humanizmo, tiesos ir meilės idealais. Tau-tos interesus ginanti partija sulaiks reikiamo įvertinimo. Maskvos padalinio partija — partija be ateities.

Tarybinis medaus mėnuo

Šį mėnesį medus gali būti tokis saldus, kad net kartus... Pavyzdžiui, kai Civilinės metrikacijos skyriuje išgirsti, jog tu ir jis — savarankiška vi suomenės dalelė — tarybinė, o, atleiskite, lietuviška šeima, bet... suvoki, kad šluba abiem kojomis, nes nuo šiol prasideda geležinė kova geležinėje aplinkoje.

Arba, pavyzdžiui, kai ne reikia įrodinėti teoremos, jau seniai mūsuose virtusios ak sioma, jog šeima ne tik šluba abiem kojomis, bet kad ir jų nėra kur kartu pastatyti.

Ir... pavyzdžiui, kai gauni sunkiasvorį didelio rajono valdžios vyro žodžių antausį, jog pilnateisiu šeimos nariui — vyru — nėra ko būti sa vo žmonos buveinėje.

Tada ir pagalvoji apie kūno ir dvasios laisvę. Tada ir tabaluojasi Pasvalyje, Vilniaus gatvėje, esančiam bendrabu tyje. Tavo vyro vieta užimta, joje tavo televizorių įsimylėjusi „draugė“ lieja užsienietiškas, atsiprašau, rusiškai — uzbekiškas nemalonės, kurios savo galingais internacionali niais purslais apteškia ir bendrabučio svarbiausiąjį tvarkytą komendantą. Mat tas pats didelis vyras, internacionali nių laiškų paakintas, žada jam nebeleisti pareigauti, jei dar nors sykį, nors vieną vienintelį sykį anas jaunas vyrukas pasirodys... žmonos bendrabučio laiptinėje...

Taigi tabaluojasi tarp bendrabučio žemės ir rajono Vykdomojo komiteto dangaus, lauki, kol kuris nors mano jau minėtos šventos vietas protinges ar geras žmogus... nukabins. Sako, liepos mėnesį gal ir nukabins, liepų medus saldes nis... Sako, nieko nepadarysi, viskas žmogui, jo gerovei. Sako, visuomenė humaniška. Sako, jauna šeima pakentės. Ir ką čia tas tik dviejų žemiš kujų padarų gyvenimas, turintis riedėti bendra vaga, bereiškia? Medaus mėnuo? Ką?! Kaip?! Jam įgyvendinti dabar nėra galimybė (gal kartais dučūstančiaisiais?). Ir apskritai čia, žinote, tokia pro blema, tokia... Gyvenkite kas sau, kabinkite tą medų atski rai lyg kartu būtumėt. Na, žmona bendrabutyje, o tu... Na, jaunas dar, suspėsi... Ką? Suprantu, suprantu. O, pris tojo! Na, pakartosit tą me daus mėnesį kitą kartą.

Audronė FILIMANAVIČIENĖ „Darbo“ red. skyriaus vedėja

SĄJŪDŽIO GRUPIŲ ATSTOVŲ SUSIRINKIME

Kaip paprastai, pirmą mėnesio ketvirtadienį vyko rajono Sąjūdžio grupių atstovų pasitarimas. Aptarta politinė padėtis respublikoje ir rajone, svarstyta spaudos platinimo reikalai, ruošimasis rinkimams ir Sąjūdžio rajono konferencijai.

Kas bus išrašyta Sąjūdžio rinkimu i LTSR Aukščiausiają Tarybą platformoje? LTSR Seimo taryba, ruošama rinkimu platformą, ragna visas rajonų ir miestų tarybas. Sąjūdžio grupės pasiklausti žmonių, ko jie tikisi iš būsimosios LTSR Aukščiausiosios Tarybos, kokius mūsų visų siekius norėtų patikėti Sąjūdžio remiamiems kandidatams i deputatus. Visos Lietuvos žmonių mintys ir troškimai turėtų būti apibendrinti Sąjūdžio platformoje. Todėl prašome mūsų grupes ir visus Sąjūdžio rėmėjus prisidėti prie platformos kūrimo. Apgalvokite, aptarkite ir siūlykite, i ką svarbiausia sukonzentruoti dėmesį šiandien, kad Nepriklausomybės siekiančiai Lietuvai pasisektų kuo greičiau nugalėti mūsų laikmečio ekonominius, socialinius vargus, sklandžiau spręsti mokyklos, kultūros problemas. Sių savaitę laukia me Jūsų visų nuomonės.

Rašykite mūsų laikraščio adresu, siūlykite Sąjūdžio rajono tarybos nariams.

* * *

Lapkričio 11 d. šaukiamą LPS rajono konferenciją. Joje dalyvauti pakvie simus visus Sąjūdžio grupių narius ir rėmėjus. Todėl artimiausiu metu patikslinkime grupių sąrašus, įkurtimės tvarkingas grupes ten, kur tebeveikia tik pavieniai Sąjūdžio rėmėjai. Aptarkime, kuriuos aktyviausius Sąjūdžio žmones rinksime į rajono tarybą — ją norėtume išrinkti, didesnę. Beje, mūsų konferencijos posėdžių durys bus atviros visiems, neabejingiems Lietuvos rūpesciams.

RAJONO TARYBA

EKSPORTAS, EKSPORTAS...

Dar ne vėl vakarą telefonu:

— Sąjūdis? Prašom pasakyti, kaip čia išeina. Mes, Joniškėlio eksperimentinio ūkio moterys ir vyrai, per vasarą ravim burokus, rudenį nurovę gaunam po tris rublius už toną. Galvojam, kad tų burokų reikia ūkio karvėms šerti. Gi ūkio direktorius Bronius Daukša, kurio nematėm ravinčio, savo garbingai giminei pądedant tame pačiame lauke prisikrovė tris mašinas ir ryt ryta išveža parduoti į Ginkūnus, Siaulių rajoną, žinoma, ne ūkio, o savo vardu. Girdėjom, kad už kilogramą gausias po 12 ar 8 kapeikas. Girdėjom, kad štai padaroma pagal rangos sutartį. Tai apie ką direktorius galvoja, ar apie ūkio gyvuliukus, ar apie rūmą, kurį jis statydinas Pasvalyje? Jei ūkio gyvuliams neberekia, tai gal mums



Tai buvo seniau, o dabar...
V. Bačkio pieš.

visiems šitokiu eksportu užsiimti? Gal net už valiutą pasisektų! Patikrinkit, ryt ryta 7 valandą mašinos išvažiuos.

Vidaus reikalų skyrių paprašėm patikrinti. Kaip

sakyta. Spalio 10 d. 7 valandą ryto trys ūkio mašinos, vairuojamos Gerardo Nagulevičiaus, Romo Murausko ir Vlado Šimoliūno, išvyko į Ginkūnus. Paties direktoriaus B. Daukšos pasisamdytos, tvarkingai apmokėtos. „Eksportas“ prasideda... Pašarinių runkelių. Apie kitą eksportą, kiek žinome, dar neieškota patvirtinančių dokumentų.

Labai gali būti, kad darbininkų nuomonė, jog tie burokai, lietuviškai išsireikiant, nukniaukti, nepasitvirtins. Net labai gali būti! Pagyvensim — pamatymis. Matyt, šiuo „eksportu“ stengtasi Panevėžio muilo fabriko vadovų patyrimą pamégdžioti. Tada beliks apkaltinti televizijos žurnalistą Skirmantą Pabedinską. Kam paskleidė vadovų kédėse tupinčių maklierių patirti!

Regina BUTENIENĖ

SVEIKINAME JUBILIATA

„Draugystės“ kolūkio Sąjūdžio grupės narį mo kytojā PETRĄ PEČKŪ sve kiname 70-mečio proga. Tegu nuoširdumas, laimė ir džiaugsmas, dešimtmečiais dalintas žmonėms, sugržta į Jūsų namus kaip žmonių pagerba, meilė ir dékingumas.

„DRAUGYSTĖS“ KOL. SĄJŪDŽIO GRUPĖ

REDAKCIJOS NUOMONE NEBUTINAI SUTAMPA

SU PUBLIKACIJŲ AUTORIU NUOMONE.

Mūsų adresas: 235250, Pasvalys, Biržų g. 43, R. Butenienėi.
REDAKCINE KOLEGIJA: R. BUTENIENĖ (redaktorė), A. Kazlauskas, R. Rastauskienė, Z. Magelinskienė, G. Urbaitė, A. Mulevičius, S. Butkus
Leidėjas LPS Pasvalio taryba. Offsetinė spaudo. Apimtis 0,5 sp. l. Tiražas 3000. Užs. Nr. 6357
Spausdino Panevėžio „Varsos“ spaustuvė.